

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru — Spolupráca s občianskou spoločnosťou v záujme predchádzania radikalizácii mladých ľudí

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2018/C 129/03)

Spravodajca: **Christian MOOS**

Konzultácia	27. 4. 2017
Právny základ	článok 29 ods. 2 rokovacieho poriadku
Príslušná sekcia	sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo
Prijaté v sekcii	8. 11. 2017
Prijaté v pléne	6. 12. 2017
Plenárne zasadnutie č.	530
Výsledok hlasovania	138/0/12
(za/proti/zdržalo sa)	

1. Závery

1.1. Predchádzanie radikalizácii mladých ľudí si vyžaduje dlhodobý záväzok rozličných aktérov a organizácie občianskej spoločnosti zohrávajú v tomto procese dôležitú úlohu. Občianska spoločnosť pomáha zlepšiť spoločenskú odolnosť proti radikalizácii založenú na hodnotách.

1.2. Inštitúcie členských štátov a EÚ musia aktérov občianskej spoločnosti vnímať viac ako partnerov, a nie ich využívať ako nástroje v boji proti násilnému extrémizmu. Osvedčené postupy, programy a ďalšie iniciatívy z hľadiska prevencie už existujú vo všetkých oblastiach predchádzania radikalizácii, nedostáva sa im však dostatočnej udržateľnej, dlhodobej podpory a často ich postihujú rozpočtové škrtky.

1.3. EHSV sa zasadzuje za to, aby sa k predchádzaniu radikalizácii zaujal prístup založený na spolupráci viacerých subjektov, ktorý si vyžaduje rozsiahle budovanie kapacít vo všetkých príslušných sektoroch. Takýto prístup spája tvorcov politik, štátne inštitúcie, ako je polícia a väzenia, sociálnych pracovníkov (najmä pracovníkov s mládežou), akademickú obec, médiá, podnikateľov a podniky, ako aj zástupcov organizovanej občianskej spoločnosti vrátane organizácií zastupujúcich rodiny a organizácií sociálnych partnerov, s osobitným dôrazom na mládežnícke organizácie.

1.4. Je potrebná väčšia vnútroštátna aj európska podpora pre organizácie občianskej spoločnosti v záujme udržateľnejších, dlhodobých rozpočtových zdrojov a koordinácie, komunikácie a realizácie politik v celej EÚ. V rámci stratégie EÚ na boj proti radikalizácii a náboru teroristov sa preto musí ešte viac zväziť zapojenie a podpora zainteresovaných strán z radov občianskej spoločnosti, keďže politika a spoločnosť nesú za boj proti radikalizácii spoločnú zodpovednosť. Program posilnenia občianskej spoločnosti, ktorý bol spustený v rámci internetového fóra EÚ by mohol byť v tejto súvislosti povzbudivou iniciatívou ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Výzva bola zverejnená 4. októbra: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/isfp/topics/isfp-2017-ag-csep.html>.

1.5. Štruktúry občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov musia byť viac zapojené do činnosti siete na zvyšovanie povedomia o radikalizácii (RAN) ⁽²⁾. Členské štáty by mali aktívnejšie podporovať štruktúry podobné sieti RAN na regionálnej a miestnej úrovni.

1.6. Sieť EÚ na zvyšovanie povedomia o radikalizácii a nástroje, ktoré poskytuje Komisia, sú krokom správnym smerom, ale musia sa viac zameriavať na miestne štruktúry občianskej spoločnosti a musia mať lepšie personálne vybavenie a zdroje, aby mohli účinne spájať odborníkov z verejného sektora a organizovanú občiansku spoločnosť.

1.7. Členské štáty by mali plne využívať nástroje a programy EÚ na predchádzanie radikalizácii, ako je Európska sieť pre strategickú komunikáciu (ESCN) – sieť spolupráce 26 členských štátov s cieľom podeliť sa o analýzu, osvedčené postupy a myšlienky v súvislosti s využívaním strategickej komunikácie v boji proti násilnému extrémizmu ⁽³⁾.

1.8. Dôležitú úlohu zohrávajú odborové zväzy, pretože zastupujú pracovníkov vo všetkých dôležitých verejných sektoroch. Práve zamestnanci v prvej línii musia byť vyškolení v oblasti predchádzania radikalizácii v úzkej spolupráci s odbornými orgánmi občianskej spoločnosti.

1.9. EHSV víta zriadenie expertnej skupiny Komisie na vysokej úrovni, ktorá bude pomáhať Komisii v úsilí posilniť reakciu voči radikalizácii a násilnému extrémizmu prostredníctvom lepšej koordinácie politiky a zapojením všetkých príslušných zainteresovaných strán vrátane občianskej spoločnosti.

1.10. Osobitné poradenstvo, podporné služby a siete, ktoré pomáhajú identifikovať známky radikalizácie a zároveň zabráňujú akémukoľvek druhu diskriminácie, musia byť prístupné nielen pre zamestnancov verejných služieb, napríklad škôl, ale aj pre rodiny.

1.11. EHSV zdôrazňuje význam inkluzívneho formálneho a neformálneho vzdelávania, ktoré je absolútne nevyhnutné pre aktívnu účasť na živote rozmanitej spoločnosti, výučbu kritického myslenia a mediálnej gramotnosti a ktoré zároveň pomáha zvyšovať odolnosť spoločnosti voči antidemokratickým, xenofóbnym a populistickým tendenciám, ktoré majú v niektorých prípadoch čoraz väčší vplyv na hlavné politické posolstvo, keďže toto sa prispôsobuje xenofóbnym pocitom a názorom.

1.12. V snahe predchádzať radikalizácii mladých ľudí je potrebné venovať osobitnú pozornosť práci občianskej spoločnosti s mládežou a mládežníckym organizáciám, ktoré poskytujú alternatívne štruktúry a príležitosti na identifikáciu, ako aj bezpečný priestor na dialóg vrátane aktívneho počúvania a osobného prejavu, a investovať do nich.

1.13. Za spôsob predchádzania radikalizácii sa musia považovať aj investície do riešenia veľmi vysokej nezamestnanosti mladých ľudí a neistých podmienok zamestnávania v mnohých krajinách EÚ. EHSV okrem toho požaduje, aby sa do popredia pozornosti dostali investície do boja proti chudobe a integrácie mladých ľudí do spoločnosti, vzdelávacích systémov a na trh práce.

1.14. EHSV zdôrazňuje dôležitú úlohu, ktorú pri predchádzaní radikalizmu zohrávajú náboženské spoločenstvá, a ich spoločenskú zodpovednosť a vyzýva na strategickejšiu angažovanosť pri obrane pravidiel a hodnôt liberálnej demokracie a pri podpore medzikultúrneho dialógu založeného na hodnotách, mieru a nenásilí.

1.15. Aktívne partnerstvá s podnikmi môžu prispieť k predchádzaniu radikalizácii. Prevádzkovatelia sociálnych médií sa takisto musia zapojiť do boja proti nenávisným prejavom, alternatívnym skutočnostiam a extrémistickej rétorike vo svojom mediálnom priestore.

⁽²⁾ Sieť na zvyšovanie povedomia o radikalizácii je projekt financovaný Európskou úniou združujúci pracovníkov z celej Európy, ktorí sa venujú predchádzaniu radikalizácii v teréne. Viac informácií je k dispozícii na stránke: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en.

⁽³⁾ Cieľom ESCN je uľahčovať sieti európskych členských štátov vzájomnú výmenu osvedčených postupov a poznatkov v súvislosti s využívaním strategickej komunikácie v boji proti násilnému extrémizmu a poskytovať členským štátom bezplatné, ciele a dôverné poradenstvo zamerané na to, ako využiť prístup strategickej komunikácie na rozvoj svojich vlastných domácich kapacít na zamedzenie vplyvu násilného extrémizmu, tak rýchlo a v takom rozsahu, ako je potrebné.

1.16. EÚ by mala ukázať, že má veľký záujem predchádzať radikalizácii a užšie spolupracovať s organizáciami občianskej spoločnosti v tretích krajinách.

1.17. Je dôležité zastaviť finančné toky podporujúce extrémistické štruktúry v rámci EÚ, ako aj z tretích krajín, ktoré brzdia úsilie verejných orgánov a občianskej spoločnosti predchádzať radikalizácii.

2. Kontext

2.1. Toto stanovisko sa zameriava na dlhodobé a účinné opatrenia prijímané v skorom štádiu s cieľom predchádzať radikalizácii mladých ľudí. Na účely tohto stanoviska sa radikalizácia chápe ako proces, prostredníctvom ktorého sa z jednotlivcov alebo skupín stávajú extrémisti⁽⁴⁾, ktorí by mohli na svoje ciele používať, propagovať alebo podporovať násilie. Radikalizácia vedúca k násilnému extrémizmu je osobitný proces, ktorý nemožno zamieňať s politickým radikalizmom, nenásilnými radikálnymi názormi alebo činmi ani s legitímnou demokratickou opozíciou. Je neoddeliteľne spojená s násilným extrémizmom, ako sa uvádza v uznesení Európskeho parlamentu z roku 2015, a môže sa objaviť v rôznych spoločenských kontextoch. V stanovisku sa zdôrazňujú dôležité aktivity realizované prostredníctvom projektov občianskej spoločnosti a spolupráce medzi vládnymi orgánmi, sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou a vyzýva sa na pokračovanie v práci na koherentnej koncepcii EÚ vrátane udržateľnej a účinnej európskej podpory, finančných prostriedkov a koordinácie.

2.2. EHSV by chcel zdôrazniť, že je potrebné pracovať na spoločných definíciách a porozumení medzi členskými štátmi EÚ a v akademickej obci, pokiaľ ide o jav radikalizácie, násilnej, protidemokratickej činnosti alebo terorizmu a prepojenie medzi nimi. EHSV má preto v úmysle pokračovať v skúmaní týchto otázok z hľadiska občianskej spoločnosti, a tak poskytnúť ďalšie pohľady na túto tému.

2.3. Násilný extrémizmus motivovaný radikálnymi ideológiami má veľa tvárí, no mnohé z nich sú mladé. Často sú verbovaní mladí ľudia, ktorí pochádzajú zo širokej škály sociálno-ekonomických prostredí a majú veľmi rôznorodé úrovne vzdelania. Stále viac sa tiež verbuje mladé ženy.

2.4. Mladí ľudia zraniteľní voči radikalizácii, ktorá môže viesť k násilnému extrémizmu, sa často cítia spoločnosťou vylúčení a marginalizovaní alebo zmätení otázkami identity a zmenami. Radikálne ideológie často tvrdia, že poskytujú vedenie, smerovanie a podporu v každodennom živote a kompenzujú pocity menejcennosti z rôznych dôvodov. Práve v tejto oblasti môže zohrávať významnú úlohu občianska spoločnosť tým, že poskytuje alternatívy a vo všeobecnosti posilňuje udržateľnú spoločenskú odolnosť voči radikalizácii založenú na hodnotách.

2.5. Proces radikalizácie môže byť veľmi rýchly, často prebehne počas niekoľkých týždňov alebo mesiacov. Sociálne médiá zohrávajú dôležitú úlohu tým, že poskytujú anonymné a rýchle platformy na nábor a šírenie propagandy.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. Členské štáty sú primárne zodpovedné za svoju vnútornú bezpečnosť. Európska koordinácia a zavádzanie vhodných opatrení však budú ťažšie, ak je koordinácia na medziinštitucionálnej úrovni nejasná a neexistuje komplexný prístup. Je to stále problematickejšie, keďže terorizmus a radikalizácia majú cezhraničný charakter, čo si vyžaduje lepšiu koordináciu, komunikáciu a realizáciu politík v celej EÚ.

3.2. Od roku 2005 sa všetky iniciatívy EÚ zamerané proti radikalizácii vykonávajú v súlade so stratégiou EÚ na boj proti radikalizácii a náboru teroristov, ktorá bola aktualizovaná v roku 2008 a nedávno v roku 2014. Stratégia EÚ bola rozvinutá aj v dvoch oznámeniach, z roku 2014⁽⁵⁾ a 2016⁽⁶⁾, ako aj vo viacerých záveroch Rady⁽⁷⁾, v správe Európskeho parlamentu z roku 2015 a stanovisku Výboru regiónov z roku 2016⁽⁸⁾. V rámci stratégie EÚ sa musí venovať ešte väčšia pozornosť

⁽⁴⁾ Tento výraz by sa mal používať opatrne. Zahŕňa rôzne javy ako ľavicový a pravicový extrémizmus alebo náboženský fundamentalizmus, ktorých cieľom je nelegálna alebo násilná činnosť. Tento pojem by sa mohol nesprávne vykladať a politicky zneužívať. Extrémistické názory môžu existovať aj uprostred spoločnosti.

⁽⁵⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=COM%3A2013%3A0941%3AFIN>.

⁽⁶⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=COM%3A2016%3A379%3AFIN>.

⁽⁷⁾ Napríklad o trestnej justícii (november 2015), o mládeži a radikalizácii (jún 2016), o mediálnej gramotnosti a kritickom myslení (jún 2016) a o predchádzaní radikalizácii vedúcej k násilnému extrémizmu (november 2016).

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 17, 18.1.2017, s. 33.

zapojeniu a podpore zainteresovaných strán z občianskej spoločnosti. Politika a spoločnosť sa musia spoločne zaoberať nespokojnosťou mladých ľudí s hodnotami liberálneho demokratického systému a musia zabrániť ich radikalizácii.

3.3. Je chvályhodné, že Európska komisia vo veľmi skorom štádiu uznala význam komplexného prístupu k predchádzaniu radikalizácii. Komisia vyhlásila, že bude podporovať výmenu skúseností a osvedčených postupov v celej EÚ prostredníctvom RAN. V Európskom programe v oblasti bezpečnosti z 28. apríla 2015 ⁽⁹⁾ stanovila zriadenie centra excelentnosti RAN, ktoré bolo založené 1. októbra 2015. Osobitnú zmienku si zaslúži aj internetové fórum EÚ, ktoré bolo spustené 3. decembra 2015. Revidované usmernenia pre stratégiu EÚ na boj proti radikalizácii a náboru teroristov z 24. mája 2017 ⁽¹⁰⁾ sú účinnejšie prepojené so skúsenosťami a s odporúčaniami RAN, a preto sa usilujú aj o väčšie zapojenie občianskej spoločnosti do prístupu založeného na spolupráci viacerých subjektov.

3.4. V oznámení o predchádzaní radikalizácii vedúcej k násilnému extrémizmu ⁽¹¹⁾ Európska komisia avizovala, že navrhne odporúčanie Rady na zlepšenie sociálneho začlenenia. EHSV podporuje tieto zámery a nabáda Európsku komisiu, aby v blízkej budúcnosti takýto návrh sformulovala a predložila.

3.5. V záujme posilnenia úsilia predchádzať a zamedziť radikalizácii, ktorá vedie k násilnému extrémizmu a terorizmu, a zlepšiť koordináciu a spoluprácu medzi všetkými príslušnými zainteresovanými stranami vytvorila Komisia skupinu na vysokej úrovni zloženú z odborníkov v oblasti predchádzania radikalizácii a boja proti nej (expertná skupina Komisie na vysokej úrovni pre oblasť radikalizácie). Táto skupina bude poskytovať rady v súvislosti s ďalším vývojom politiky EÚ v oblasti predchádzania radikalizácii vedúcej k násilnému extrémizmu a terorizmu a možnosťami štruktúrovanej budúcej spolupráce medzi rôznymi zainteresovanými stranami v tejto oblasti vrátane pracovníkov v teréne a členských štátov.

3.6. EHSV sa však domnieva, že iniciatívy EÚ a členských štátov zamerané na predchádzanie radikalizácii, ako aj kroky prijaté na ich vykonávanie, sú stále nedostatočné. V mnohých zo súčasných politík EÚ sa na organizácie občianskej spoločnosti kladie príliš veľký dôraz ako na nástroje (a nie partnerov) v boji proti násilnému extrémizmu (napr. nástroje na protiargumentáciu on-line). Výbor sa okrem toho domnieva, že ich motivujú najmä „krízové“ udalosti, ako sú teroristické útoky v posledných rokoch, a preto sa zdá, že sa sústreďujú predovšetkým na islamistický terorizmus a krátkodobú represívnu bezpečnostnú politiku ⁽¹²⁾, hoci v skutočnosti existuje viac extrémistických hrozieb, pri ktorých sa náboženstvá zneužívajú ako ospravedlnenie a ktoré majú na svedomí extrémistické politické skupiny. Namiesto toho treba investovať do udržateľného a dlhodobého úsilia v oblasti prevencie. EHSV vo svojich stanoviskách na tému *Politika EÚ v oblasti boja proti terorizmu* (2011) ⁽¹³⁾ a *Program EÚ 2030* ⁽¹⁴⁾ už vyzval, aby sa občianska spoločnosť a miestne zainteresované strany viac angažovali a aby im bola poskytnutá ďalšia inštitucionálna podpora ⁽¹⁵⁾, keďže zohrávajú významnú úlohu pri rozvíjaní dôvery, sociálnej angažovanosti a demokratického začlenenia na miestnej, regionálnej a národnej úrovni.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. EHSV sa dôrazne zasadzuje za to, aby sa k predchádzaniu radikalizácii zaujal prístup založený na spolupráci viacerých subjektov. To si vyžaduje rozsiahle budovanie kapacít vo všetkých príslušných sektoroch. Takýto prístup spája teda tvorcov politík, štátne inštitúcie, ako sú orgány presadzovania práva a väzenia, sociálnych pracovníkov, akademickú obec, médiá a zástupcov organizovanej občianskej spoločnosti, ako aj sociálnych partneri v tejto oblasti, napríklad odborové zväzy políciu, väzenských pracovníkov a učiteľov.

4.2. EHSV zdôrazňuje úlohu občianskej spoločnosti v boji proti násilnému extrémizmu a poznamenáva, že jej celkový príspevok nesmie byť obmedzovaný aspektmi bezpečnostnej politiky. V tomto stanovisku sa uvádzajú príklady aktivít a projektov občianskej spoločnosti, ktoré prispievajú k zlepšeniu sociálnej udržateľnosti a integrácie. Ide o jednu z početných oblastí, v ktorej príspevok občianskej spoločnosti presahuje rámec akýchkoľvek opatrení bezpečnostnej politiky.

⁽⁹⁾ COM(2015) 185 final, COM(2013) 941 final.

⁽¹⁰⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9646-2017-INIT/sk/pdf>.

⁽¹¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52016DC0379>.

⁽¹²⁾ Pozri aj [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583124/IPOL_STU\(2017\)583124_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583124/IPOL_STU(2017)583124_EN.pdf).

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ C 218, 23.7.2011, s. 91 a Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 61.

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 34, 2.2.2017, s. 58.

⁽¹⁵⁾ Pokiaľ ide o zintenzívnené opatrenia prijaté na miestnej úrovni, pozri stanovisko VR na tému *Boj proti radikalizácii a násilnému extrémizmu: mechanizmy prevencie na miestnej a regionálnej úrovni*, Ú. v. EÚ C 17, 18.1.2017, s. 33.

4.3. EHSV preto víta sieť tvorcov politik v oblasti prevencie na vnútroštátnej úrovni, ktorú zriadila Komisia vo februári 2017 a ktorej cieľom je zintenzívniť výmenu poznatkov a skúseností v členských štátoch a zvýšiť účasť členských štátov na činnostiach RAN. Novovytvorená skupina expertná skupina Komisie na vysokej úrovni zameraná na radikalizáciu je ďalším krokom k posilneniu tejto výmeny medzi príslušnými zainteresovanými stranami.

4.4. Členské štáty by mali v plnej miere využívať nástroje a programy EÚ na predchádzanie radikalizácii a mali by samy poskytovať primerané rozpočtové zdroje, ktorých je takmer všade nedostatok. Ak majú byť výsledky udržateľné, opatrenia na predchádzanie radikalizácii si vyžadujú dlhodobý záväzok.

4.5. Obzvlášť dôležitú úlohu zohrávajú odborové zväzy, pretože zastupujú okrem iného zamestnancov v prvej línii vo všetkých príslušných sektoroch a môžu poskytovať odbornú prípravu a služby svojim členom. EHSV preto žiada, aby boli na verejné služby a sociálnu prácu vyčlenené primerané ľudské aj finančné zdroje na všetkých úrovniach, najmä na miestnej úrovni. Napríklad väčšia prítomnosť policajtov na miestach s rizikom trestnej činnosti môže zabrániť vzniku priestorov s vysokou mierou násilia, kde neplatia žiadne zákony.

4.6. Inkluzívne formálne a neformálne vzdelávanie je rozhodujúce pre aktívnu účasť na živote spoločnosti. Môže vytvárať tolerantné a pluralitné spoločnosti šírením informácií o liberálnych a humanistických hodnotách a normách založených na demokracii a právnom štáte. Školy, vzdelávanie a odborná príprava, ako aj iniciatívy v oblasti práce s mládežou sú kľúčovými inštitúciami, ktoré môžu zohrávať úlohu pri včasnom predchádzaní radikalizácii, ak vedú ku kritickému mysleniu a mediálnej gramotnosti⁽¹⁶⁾, a v kombinácii s fungujúcimi trhmi práce môžu podporovať sociálne začlenenie tým, že ponúkajú dobré vyhliadky, najmä pre mladých ľudí. Dobré systémy vzdelávania a odbornej prípravy samy osebe nemôžu zaručiť predchádzanie radikalizácii, ale môžu pomôcť zvýšiť odolnosť voči nej.

4.7. Takisto treba posilniť vzdelávaciu činnosť nad rámec štátneho školského systému a príslušné iniciatívy občianskej spoločnosti musia dostať ešte väčšiu podporu s cieľom vytvoriť medzikultúrne povedomie a súčasne jasný záväzok k slobode, liberálnej demokracii a právnomu štátu. Informovaný prístup k rôznym kultúram a svetovým regiónom, najmä v kontexte migračnej krízy, ale aj šírenie nekompromisného chápania hodnôt našej spoločnosti, ako je úloha mužov a žien založená na rovnosti a rovnakých príležitostiach, môžu aktívne prispieť k prevencii.

4.8. Konkrétnejšie by sa malo viac investovať do práce občianskej spoločnosti s mládežou a mládežnícke organizácie by mali zabezpečovať kultúrne, športové a iné voľnočasové aktivity s cieľom poskytnúť alternatívne identifikačné štruktúry a príležitosti, ako aj bezpečné priestory na dialóg a osobný prejav.

4.9. K rozvoju vysokokvalitného boja proti propagande a protiargumentácii v súvislosti s „ponukami“ radikálnych skupín významne prispieva popri sektore štátneho školstva najmä organizovaná občianska spoločnosť, ako už EHSV zdôraznil⁽¹⁷⁾. Náboženské spoločenstvá a predovšetkým svedkovia, obeť a osoby, ktoré prežili, z konfliktných regiónov, ako aj tí, ktorí opustili extrémistické skupiny, môžu užitočne prispieť tým, že budú pôsobiť ako vzor. Práve preto, že vzdelávacie systémy, občianska spoločnosť a miestne orgány zohrávajú pri predchádzaní radikalizácii kľúčovú úlohu, potrebujú v dlhodobom horizonte oveľa viac pomoci, podpory a financovania.

5. Konkrétne odporúčania

5.1. Výbor podporuje najmä iniciatívu na podporu dialógu s tvorcami politik na európskej a vnútroštátnej úrovni a žiada, aby sa na všetkých úrovniach vytvoril formálny rámec pre pravidelné výmeny, ktorým by sa zabezpečilo, aby sieť RAN mohla poskytnúť členským štátom a európskym inštitúciám praktické odporúčania. Okrem toho by sa systematickejšie šírením jej odporúčaní a výsledkov mohol maximalizovať jej vplyv na všetkých úrovniach. Expertná skupina na vysokej úrovni bude poskytovať odporúčania v tomto ohľade.

5.2. V tejto súvislosti EHSV víta myšlienku zostaviť prehľad programov predchádzania radikalizácii a stratégií vymanenia sa spod jej vplyvu, ktoré existujú v každom členskom štáte. Takéto prehľady by sa mohli sprístupniť aj na európskej úrovni, napríklad prostredníctvom RAN, s cieľom zlepšiť dialóg medzi vládnymi orgánmi a zainteresovanými stranami z radov občianskej spoločnosti, čím by sa vytvárali synergie a predchádzalo programovej duplicite. Informovanosť o týchto iniciatívach sa musí v celej EÚ výrazne zlepšiť.

⁽¹⁶⁾ Parížska deklarácia.

⁽¹⁷⁾ Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 61.

5.3. Štruktúry občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov, ktoré by sa chceli podieľať na predchádzaní radikalizácii alebo už v tejto oblasti pôsobia, musia byť viac zapojené do činnosti RAN. Preto musia členské štáty ďalej podporovať štruktúry podobné RAN na regionálnej alebo miestnej úrovni.

5.4. Zainteresované strany z radov občianskej spoločnosti a vládne orgány, združenia, ako aj športové kluby a organizácie zastupujúce rodiny, školy, mládežnícke organizácie a aktivity, náboženské spoločenstvá, sociálne služby a polícia musia spolupracovať a prijať spoločný, interdisciplinárny prístup, aby sa stratégie na predchádzanie radikalizácii mohli začať v skorom štádiu. Najmä zamestnanci v prvej línii vo všetkých príslušných oblastiach sa preto musia vzdelávať v oblasti predchádzania radikalizácii v úzkej spolupráci s odbornými štruktúrami občianskej spoločnosti. Okrem toho sa musia zamestnancom sprístupniť príslušné poradné orgány a siete, ktoré pomáhajú identifikovať známky radikalizácie a zároveň umožňujú zabrániť akémukoľvek druhu diskriminácie.

5.5. Miestne orgány a ich administratíva zohrávajú mimoriadne dôležitú úlohu pri predchádzaní radikalizácii, pretože môžu spojiť všetky zainteresované strany na miestnej úrovni. Existujúce mechanizmy financovania na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni treba posilniť a viac sprístupniť, pričom treba znížiť byrokratické prekážky a dodať rozsiahle udržateľné financovanie.

5.6. EHSV žiada, aby sa viac investovalo do systémov vzdelávania a odbornej prípravy, práce s mládežou a zariadení na voľný čas, ktoré podporujú integráciu a demokratické hodnoty spoločné pre celú EÚ.

5.7. Napriek tomu členské štáty dostatočne neinvestujú, aby poskytli mladým ľuďom vynikajúce príležitosti, a tak riešili radikalizáciu, ktorá môže vyplývať aj zo sociálnej marginalizácie a z nedostatku príležitostí, napríklad v dôsledku odchodu zo vzdelávacieho systému. Za spôsob predchádzania radikalizácii sa vo všeobecnosti musia považovať aj opatrenia na riešenie veľmi vysokej nezamestnanosti mladých ľudí a neistých podmienok zamestnávania v mnohých krajinách EÚ.

5.8. V školskom vzdelávaní a programoch odbornej prípravy pre štátnych zamestnancov, napríklad v orgánoch presadzovania práva a väzeniach, by sa mali väčšmi zohľadňovať otázky ako identita, rodovo špecifické a kultúrne konflikty spojené s úlohami, rozsah sociálno-ekonomických konfliktov a prisťahovalectvo, ako aj diskriminácia, sociálne vylúčenie a šikanovanie, ktoré môžu byť využité v extrémistickej propagande a extrémistickými skupinami. Hlavným predmetom v tejto súvislosti, ako je občianska náuka, sa však v učebných osnovách mnohých krajín EÚ venuje len malá pozornosť. Naďalej je nevyhnutné rozvíjať mediálne zručnosti pri používaní internetu a sociálnych médií medzi mladými ľuďmi, rodičmi a učiteľmi.

5.9. Voči radikalizácii nie sú zraniteľní len mladí ľudia, ktorí sú postihnutí chudobou alebo nezamestnanosťou, ale materiálna deprivácia a nedostatok príležitostí a aktívnej účasti môžu viesť k sociálnemu vylúčeniu, ktoré sa môže stať vstupnou bránou pre osoby, ktoré robia nábor s cieľom radikalizácie. EHSV okrem väčších investícií na boj proti chudobe⁽¹⁸⁾ požaduje, aby sa do popredia pozornosti dostala integrácia mladých ľudí do spoločnosti, vzdelávacích systémov a trhu práce. EHSV opakovane zdôrazňuje svoju výzvu, aby sa v členských štátoch zaviedli rozsiahle integračné systémy, ktoré uľahčia prístup na trh práce, uznávanie kvalifikácií a poskytovanie odborného a jazykového vzdelávania ako integračných nástrojov, a odmieta akúkoľvek diskrimináciu z etnických a náboženských dôvodov⁽¹⁹⁾.

5.10. Pre rodiny mladých ľudí, ktorí sú na ceste k radikalizácii, sú veľmi dôležité špecifické rady a podporné služby. Ak tieto rodiny zistia u mladých príbuzných zmeny, ktoré poukazujú na radikalizáciu, musia mať takisto prístup k príslušným kontaktným osobám a sieťam. Organizácie a iniciatívy občianskej spoločnosti potrebujú vzhľadom na svoju prístupnosť najmä podporu pri navrhovaní programov zahŕňajúcich dialóg a výmenu poznatkov s marginalizovanými mladými ľuďmi a ich rodinami.

5.11. Programy na boj proti domácejmu násiliu pomáhajú predchádzať radikalizácii, pretože na základe skúseností s domácim násilím sa môžu vytvárať nesprávne vzory a nesprávne pochopenie úloh, ktoré často podporujú kriminalitu. Potrebujú tiež ďalšiu inštitucionálnu a finančnú podporu.

⁽¹⁸⁾ Ú. v. EÚ C 170, 5.6.2014, s. 23.

Ú. v. EÚ C 173, 31.5.2017, s. 15.

⁽¹⁹⁾ Ú. v. EÚ C 125, 21.4.2017, s. 40.

5.12. Aktívne partnerstvá s podnikmi môžu prispieť k prevencii. Platí to najmä pre sektor IKT. Inovatívne nástroje, napríklad tie, ktoré ponúkajú sociálne médiá a internet, môžu pomôcť rozširovať protiargumenty prostredníctvom možností, ktoré sú nízkonákladové alebo v najlepšom prípade bezplatné. Podniky môžu pomôcť organizáciám občianskej spoločnosti a odborníkom využiť ich profesionálne komunikačné a mediálne zručnosti a podporiť rozvoj cielej reklamy a cieľených kampaní.

5.13. Súbežne sa poskytovatelia online služieb musia zapojiť do boja proti nenávisťným prejavom, alternatívnym skutočnostiam a extrémistickej rétorike vo svojom mediálnom priestore a mali by mať povinnosť odstrániť nezákonný extrémistický obsah zo svojich stránok. Sledovanie internetovej komunikácie by sa však nemalo stať nástrojom, ktorý môže zasahovať do súkromného života občanov⁽²⁰⁾.

5.14. V tejto súvislosti vyzýva členské štáty, aby rozvíjali komunikačné a mediálne zručnosti zainteresovaných strán z radov občianskej spoločnosti, aby sa mohli vypracovať a pre ostatných profesionálov a projekty sprístupniť primerané opatrenia na boj proti šíreniu radikálneho obsahu, ktorý podnecuje násilie. Jednou z možností, ako dosiahnuť tento cieľ, by bolo, aby členské štáty udržateľne prispievali k programu posilnenia občianskej spoločnosti.

5.15. EHSV vyzýva, aby sa vyčlenilo viac finančných prostriedkov na výskum, ktoré EÚ už poskytuje prostredníctvom svojich výskumných programov na predchádzanie radikalizácii (napríklad v spojitosti s centrom excelentnosti RAN), a aby sa rozvíjala intenzívnejšia komunikácia medzi akademickou obcou a expertmi z radov občianskej spoločnosti v tejto oblasti.

5.16. K radikalizácii veľmi často dochádza vo väzenskom systéme. Vo väzenskom prostredí sa sústreďuje množstvo rizikových faktorov, ako je koncentrácia osôb, osobné situácie poznačené vylúčením, príliš veľa času atď. Je nevyhnutné proaktívne zasiahnuť, aby bolo ľahšie riadne vyškoliť väzenských pracovníkov a umožniť im odhaliť rizikové situácie. V tejto oblasti možno nájsť pozitívne skúsenosti, ako aj dobré mechanizmy na predchádzanie takýmto situáciám. Na to, aby sa to mohlo dosiahnuť, musia mať väzenia primeranú veľkosť a kvalifikovaných zamestnancov a v záujme podpory nápravy musí byť počet väzenských pracovníkov primeraný počtu väzňov. Mohla by sa viac posilniť úloha odborových zväzov v tejto oblasti, napríklad organizovaním školení a šírením poznatkov získaných prostredníctvom siete RAN.

5.17. Verejní činitelia v bezpečnostných orgánoch, väzeniach, zariadeniach sociálnej práce, školách a iných relevantných štátnych inštitúciách, ktoré majú veľa väzieb na organizovanú občiansku spoločnosť, musia zaujať prístup založený na spolupráci viacerých subjektov, ktorý presahuje represívne opatrenia a zameriava sa viac na odbornú prípravu v oblasti prevencie a zvyšovania povedomia o tejto téme. Na tento účel sa môžu sprístupniť odborné znalosti a zdroje na európskej úrovni a podporovať cieľná spolupráca s občianskou spoločnosťou.

5.18. Je potrebné zintenzívniť spoluprácu medzi vládnymi a mimovládnymi orgánmi v oblasti reintegrácie bývalých väzňov, aby sa zabezpečila ich úspešná sociálna rehabilitácia. Mnohí radikalizovaní mladí ľudia majú kriminálnu minulosť.

5.19. Začlenenie bývalých väzňov do trhu práce je ťažké v dôsledku stigmy, ktorá sa často spája s trestom odňatia slobody. Je to však dôležitý krok smerom k predchádzaniu radikalizácii. Sociálni partneri (v tomto prípade najmä zamestnávateľia) by v tejto súvislosti mali prispieť tak, že príslušným osobám ponúknu druhú, a často aj prvú šancu.

5.20. EÚ by mala ukázať, že má veľký záujem predchádzať radikalizácii a užšie spolupracovať s organizáciami občianskej spoločnosti v tretích krajinách, ktoré predstavujú vysoké riziko radikalizácie a ktoré môžu byť ohniskami radikalizácie alebo sa nimi stanú.

5.21. Konkrétnejšie, vonkajšia činnosť EÚ v oblasti boja proti terorizmu a odolnosti štátov a spoločností, ako sa uvádza v Globálnej stratégii pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ, poukazuje na to, že je potrebné podporovať dialóg medzi kultúrami a náboženstvami rozširovaním partnerstiev s občianskou spoločnosťou, so sociálnymi organizáciami, s náboženskými spoločenstvami a so súkromným sektorom v týchto krajinách. Existuje veľké riziko, že úsilie občianskej spoločnosti by mohlo zlyhať, pretože vonkajší aktéri v tretích krajinách majú značný vplyv, ktorý sa prejavuje napríklad financovaním násilných extrémistických hnutí v členských štátoch EÚ a v ich susedstve. Takéto finančné toky je nevyhnutné zastaviť.

V Bruseli 6. decembra 2017

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽²⁰⁾ Ú. v. EÚ C 218, 23.7.2011, s. 91.